

David spaart Saul

Thema: De man naar Gods hart.
1 Samuël 24

a. Een kans bewust niet genomen (1 Sam. 24: 1-8)

UITLEG VAN DE TEKST

David (vers 1) is ternauwernood ontkomen aan Saul (1 Sam. 23: 19v). Nadat de Zifieten aan Saul hadden verteld waar hij was, ontstond er een achtervolging. Op het moment dat Saul hem zou inhalen, kwam het bericht dat de Filistijnen een aanval hadden gepleegd. Saul moest vertrekken om zijn land te verdedigen. David trekt daarna naar Engedi in de woestijn. Saul (vers 2) krijgt dit te horen, direct nadat hij teruggekeerd is van de strijd tegen de Filistijnen. Opnieuw (vers 3) brengt hij een eenheid op de been, in totaal drieduizend daarvoor geselecteerde strijders. Hij verliest geen tijd en begint een zoektocht naar David in een gebied dat wordt omschreven als de rotsblokken van de steenbokken. Als hij (vers 4) bij een gebied komt waar schaapskooien zijn, is daar een spelonk. Saul gaat de grot in om 'zijn voeten te dekken'. Dit is een eufemisme voor het laten zakken van zijn kleed tot op zijn voeten om zo zijn behoefte te kunnen doen. Wat Saul niet weet, is dat David en zijn mannen zich in deze spelonk verstopt hebben. De mannen van David zien een buitenkans (vers 5). 'Dit is de dag waarop de HEERE hem (Saul) in uw hand (David) geeft', zeggen ze. Ze zien het als een geschenk van God dat de koning weerloos voor hen zit. Zo zeggen ze het ook. De HEERE zegt: 'Doe maar wat u goed met hem vindt.' David staat op. Hij blijkt gevoelig te zijn voor hun argument. Maar hij doodt Saul niet. Het enige wat hij doet is een stuk van de mantel van Saul afsnijden. Hij is daar (vers 6) zelfs niet gerust op. De schrik slaat hem om het hart, als hij bedenkt wat hij gedaan heeft. Hij spreekt daar-

over met zijn mannen (vers 7). Laat de HEERE het ver van mijn hart houden dat ik kwaad zou doen aan die man die de HEERE Zelf gezalfd heeft. Hij is de Gezalfde van de HEERE, zegt hij. Hier horen we hoe belangrijk David de zalving van de HEERE vindt. Dat is geen kleine zaak. Iemand is aangewezen door de HEERE, bekwaam gemaakt door de HEERE. Zo iemand vertegenwoordigt de HEERE. Van zo iemand blijf je af. Ook al vind je dat iemand niet goed functioneert. Als de HEERE hem heeft aangesteld, is het alleen aan de HEERE om daar een eind aan te maken en niet aan David. Zo scheidde zijn mannen. Bedoeld wordt dat hij tweedracht brengt. Eerst wilden ze allen Saul doden, maar nu is er verschil van mening. Zo voorkomt David dat zijn mannen, ondanks zijn woorden, Saul zullen doden. Ondertussen staat Saul op uit de spelonk en gaat weg. De kans is voorbij.

TER OVERWEGING

Saul is helemaal in beslag genomen door zijn strijd tegen David. Het lijkt erop alsof hij geen oog meer heeft voor andere dingen. Het verteert hem. Dit is een gevaar wat ons ook bedreigt. Met een moeilijk woord heet dat 'tunnelvisie'. Iemand ziet alleen nog maar dat ene wat hij of zij wil hebben. Alleen die baan is nog belangrijk. De kosten die dat meebrengt en de 'slachtoffers' die dat maakt, zijn niet belangrijk. Dit is niet goed. Daarover kunnen we met de kinderen spreken.

Opeens heeft David de kans om Saul te doden. Het lijkt een buitenkans. Het lijkt inderdaad alsof de Heere Saul in de macht van David brengt. Ik kan me voorstellen dat ik gezwicht zou zijn voor het argument van de mannen van David. David houdt

zich echter niet aan wat hij denkt, maar wat hij weet. Hij weet dat dit de gezalfde van de HEERE is. Daar mag hij niet aankomen. Het mag ons leren om, ook als er opeens allerlei mogelijkheden zijn, na te gaan wat de HEERE zegt en wil.

David beseft dat God Zichzelf niet tegenspreekt. Hij neemt de daad van God in het zalven van Saul serieus. Ook al is Saul in de ogen van velen geen goede koning. Ook weer een les. Ik trek even de lijn naar de doop. Is de doop van een kind niet goed geweest als het kind niet tot geloof komt? Mag je dan iemand voor ongedoopt verklaren? Of eerbiedigen we de daad van God, zoals David hier? David leert ons om serieus te blijven nemen wat de Heere heeft gedaan en gezegd in het leven van een mens.

De gezalfde wijst heen naar de grote Gezalfde. Niet zozeer Saul, als wel dat je af moet blijven van de Gezalfde van de HEERE. Er kwam een dag waarop dat niet werd gedaan. Toen werd de Gezalfde gedood. Petrus wijst dat aan als een zonde op de eerste pinksterdag. Zo zien we de grote lijnen in de Bijbel.

b. Een confronterend gesprek (1 Sam. 24: 9-23)

UITLEG VAN DE TEKST

David gaat nu ook naar buiten (vers 9). Hij komt uit de spelonk en roept Saul. Hij spreekt hem aan als zijn heer, zijn koning. Als Saul omkijkt, ziet hij David die zijn gezicht naar de aarde buigt. Dat is een duidelijk eerbetoon. David spreekt Saul aan (vers 10). 'Waarom luistert u naar de mensen, die zeggen dat David u kwaad wil doen? Vandaag (vers 11) hebt u kunnen zien dat God mij in uw hand heeft gegeven.' David immers komt uit de grot waar Saul zojuist ook was. 'Ik kreeg', zegt David, 'zelfs het advies om u te doden. Maar ik deed het niet. Ik wilde niet mijn hand uitsteken naar mijn heer die de gezalfde van de Heere is.' David geeft een bewijs van zijn woorden (vers 12). 'Kijkt u maar vader naar wat ik in mijn hand heb. Hier is de slijp van uw mantel. Ik kon u doden, maar deed het niet. Geef toe dat ik geen kwaad in de zin heb tegen u. Ondanks dit alles jaagt u op mijn leven.' Nu betreft David de Heere erbij (vers 13). 'De Heere zal rechter zijn tussen mij en u. De Heere zal wraak nemen voor het kwaad wat u mij aandoet, maar ik zal niets tegen u ondernemen.' David haalt een spreekwoord aan (vers 14). 'Van de goddelozen komt goddeloosheid, maar ik zal niet tegen u zijn.' David maakt ook duidelijk dat hij geen bedreiging is voor Saul (vers 15). 'Tegen wie bent u opgetrokken? Tegen een vlo, een dode hond.' Alsof David wil zeggen dat hij klein

en machteloos is, geen bedreiging voor de positie van de koning. 'De HEERE zal recht spreken tussen mij en u (vers 16). Dat durf ik aan', zegt David. Hij weet dat zijn handen schoon zijn in deze kwestie. 'Hij zal voor mij in de bres gaan en uw hand richten.' David spreekt tegenover Saul over zijn vertrouwen op de rechtvaardigheid van God. Hij nodigt zo Saul uit om daar ook op te vertrouwen. Als David uitgesproken is, spreekt Saul (vers 17). 'Bent u dat mijn zoon David?' In de woorden proef je al dat Saul getroffen is door de woorden van David. Hij huilt. Diep bewogen (vers 18) zegt hij dat David rechtvaardiger is dan Saul. De gedachten vol wraak zijn nu even weg bij Saul. Hij is verwonderd. 'U hebt mij goed gedaan, terwijl ik naar u toe zoveel kwaad heb gedaan.' De goedheid van David is ontdekkend voor Saul. Soms is het voorbeeld van mensen sterker dan al hun woorden. 'Vandaag heb u (vers 19) laten zien dat u goed aan mij hebt gedaan. Ik was in uw hand, de Heere gaf mij daarin, maar u doodde mij niet. Dat is heel bijzonder (vers 20)', zegt Saul. Wie laat zijn vijand, als hij hem gevonden en in zijn macht heeft, op een goede weg vertrekken? Dat doet toch niemand, lijkt Saul te zeggen. Nu roept Saul de HEERE erbij, zoals David eerder deed (vers 12 en 15). 'De HEERE mag u dit goede, wat u vandaag aan mij deed, vergelden.' Het brengt Saul ook tot een conclusie (vers 21). 'Nu weet ik ook dat u koning zult worden. Onder u zal het koninkrijk van Israël blijven bestaan.' Hij vraagt David om een eed (vers 22). 'Zweer dat u niet na mij mijn huis zult uitroeien. zweer dat u mijn naam en de naam van het huis van mijn vader niet zult uitdelgen.' Saul vraagt om genade voor zijn familie en nageslacht. Het is een moment van diepe ontdekking bij Saul. Hij geeft zich even helemaal over in de hand van David. Hij ziet klaar voor zich wat de weg van God zal zijn en dat dit onafwendbaar komen zal. 'Spaar dan mijn familie', vraagt hij. David geeft toe (vers 23). Hij zweert de eed, die Saul van hem vraagt. Zo gaan de mannen uit elkaar. Saul blijft nog een poosje koning, al weet hij dat het anders zal gaan. David trekt naar zijn vesting.

TER OVERWEGING

Saul wordt geconfronteerd met de goedheid van David. Het raakt hem diep. We kunnen mensen raken met een zweep. We kunnen mensen ook raken met liefde en goedheid. Hier gebruikt de Heilige Geest de goedheid van David om aan Saul zijn eigen dwalen te laten zien. Het ligt niet vast hoe de Heilige Geest dat bij het ene of het andere kind doet.

Saul heeft genade ontvangen. Het treft de man dat hij gespaard is daar waar hij in hun handen was, maar David hem niet doodde. Zo is ook de Heere genadig. We zijn in Zijn handen en ook wij hebben

kwaad gedaan. Het is genade als Hij ons niet doodt, maar tijd van leven geeft. Tijd van inkeer en berouw. Tijd van bekering en de vraag om vergeving. Het is jammer dat Saul weet hoe het zal gaan (David wordt koning), maar toch niet vrijwillig zijn koningschap aflegt. Iets later zal hij David weer achtervolgen. Dan is hij dit moment van ontdekking weer kwijt. Op dit 'kantelmoment' in het leven van Saul gaat hij helaas toch door op dezelfde weg. Het is goed om met de kinderen te spreken over deze mogelijkheid. Een traan en een bepaalde emotie zijn niet bepalend. Het gaat om werkelijke bekering.

Het vertrouwen van David op God is overweldigend voor Saul. 'Laat de Heere maar rechter zijn', zegt hij. Met de kinderen kunnen we spreken over het gegeven dat ook ons vertrouwen op God geweldige indruk kan maken op anderen. Ook op dat kind op school of in de buurt wat nergens van weet.

David zelf wordt geweldig gesterkt in dit alles. Hij wordt steeds maar achtervolgd. Nu zegt de koning zelf dat hij, David, eens koning zal worden. Letterlijk hoort hij dit van vriend (de Heere bij monde van Samuël) en vijand. Zo zorgt de Heere voor Zijn kinderen, zodat ze niet ontmoedigd raken. De Heere is wat dit betreft niet veranderd.

Saul zorgt voor zijn familie. Op dit korte moment van aanvaarding denkt Saul niet meer aan zichzelf of zijn eigen positie. Hier kunnen we van hem leren. Hij wil dat ze bewaard blijven. Weet onze familie dat we bezorgd zijn om hen? Dat we voor hen bidden? Voor hen pleiten bij God? Saul geeft het goede voorbeeld.

GELOOFSLEER

Gij zult niet doodslaan. De reikwijdte van de betekenis van het zesde gebod kan hier in een gesprek aan de orde komen (Heidelbergse Catechismus, zondag 40).

